

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Неля ПОДЛЕВСЬКА

1 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова. Синтаксис

Галузь знань	01 – Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 – Середня освіта
Предметна спеціальність	014.028 Середня освіта (Мова і література) (польська))
Додаткова предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС
Шифр дисципліни	ОПП.04
Мова навчання	українська
Статус дисципліни	обов’язкова (цикл професійної підготовки)
Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	слов’янської філології

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	3	6	4	120	66	32		34		54				+

Робочу програму склала канд. філол. н., доц. Наталія ТОРЧИНСЬКА
Схвалена на засіданні кафедри слов’янської філології

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завкафедри слов’янської філології Наталія ТОРЧИНСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради факультету Неля ПОДЛЕВСЬКА
Хмельницький 2025

2. Пояснювальна записка

Дисципліна «Сучасна українська мова. Синтаксис» є однією із фахових дисциплін і посідає провідне місце у підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 014.028 Середня освіта (Мова і література (польська)) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))».

Завдання курсу сучасної української мови, який викладається у ЗВО, полягає в тому, щоб дати здобувачам вищої світи основи знань з усіх рівнів мовної системи, сформувані у майбутніх філологів творчий підхід до вивчення мовних явищ, виробити науковий лінгвістичний світогляд та навички вести самостійну дослідницьку роботу. Особливе значення має вивчення синтаксису як завершального розділу курсу україністики, оскільки знання характерних ознак словосполучень і речень, їхніх типів у системі мови та особливостей реалізації у мовленні дає змогу користуватися синтаксисом як тонким механізмом, що приводить у дію фонетичну, лексико-фразеологічну та морфологічну системи мови.

Пререквізити – вступ до мовознавства, практичний курс української мови, сучасна українська мова (курси фонетики, морфеміки і словотвору, лексикології, морфології).

Кореквізити – методика навчання української мови, педагогічна практика у ЗЗСО, атестаційний іспит з додаткової спеціальності.

Відповідно до ОПП із зазначеної спеціальності дисципліна має забезпечити:

програвні компетентності:

ІК Здатність вирішувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань (польська мова і зарубіжна література; українська мова і література), педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ФК 01. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків;

ФК 06. Здатність володіти базовими знаннями про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; використовувати ці знання у професійній діяльності.

ФК 09. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм української мови, використовувати різні форми і види комунікації, обирати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації;

ФК 10. Здатність до досконалого володіння принципами пунктуації української мови;

ФК 11. Здатність використовувати знання фонетичної системи польської / української мов, явищ її історичного розвитку у педагогічній діяльності.

ФК 12. Здатність використовувати знання морфологічної системи, основних дериваційних моделей польської / української мов, історії їх становлення у педагогічній діяльності.

ФК 13. Здатність використовувати знання складу та організації лексичного та лексико-фразеологічного рівнів польської, української мов, особливостей вживання фразеологічних одиниць у педагогічній діяльності.

ФК 14. Здатність використовувати знання синтаксичних принципів української мови, основних диференційних ознак структури речення в українській мові у педагогічній діяльності;

ФК 20. Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності;

програвні результати навчання:

ПРН 03. Володіти українською мовою на професійному рівні, усвідомлювати значущість державної мови та послуговуватися нею в усіх сферах суспільної діяльності;

ПРН 05. Оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності;

ПРН 07. Формувати в учнів ключові і предметні компетентності та здійснювати міжпредметні зв'язки;

ПРН 11. Послуговуватися у професійній й дослідницькій сферах українською мовою в усній та писемній формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування, використовувати її для реалізації продуктивного міжкультурного діалогу;

ПРН 14. Володіти правописною та культуромовною компетентностями з української мови, логічно, аргументовано викладати свої думки, володіти формами та засобами результативної комунікації з учасниками освітнього процесу;

ПРН 15. Володіти знаннями з синтаксису і пунктуації української мови, уміти практично використовувати їх в освітньому процесі, знати методику формування мовних компетентностей учнів;

ПРН 24. Дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Мета дисципліни – з'ясування закономірностей будови синтаксичних одиниць (словосполучень, речень, зв'язного тексту) і правил їх використання; вироблення навичок практичного володіння пунктуаційними правилами, формування високого рівня грамотності студентів.

Предмет дисципліни – система синтаксичних одиниць, їхня структура та семантика, синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення.

Завдання дисципліни: забезпечити фахову підготовку студентів-філологів із синтаксису сучасної української мови; визначити основні ознаки і типологію словосполучень; встановити диференційні особливості головних та другорядних членів речення; навчити розмежовувати односкладні та неповні речення, визначити їхню типологію; з'ясувати основні умови та причини ускладнення простого речення, критерії виділення складних речень; допомогти оволодіти навичками синтаксичного аналізу простого ускладненого речення, розглянути семантико-синтаксичну структуру простого неускладненого речення; вивчити критерії розмежування складних речень, ознайомитися з історією вивчення та типологією складних речень; узагальнити знання про особливості введення чужого мовлення у палітру тексту.

Очікувані результати навчання: Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *вміти* визначати типи синтаксичних одиниць, *розмежовувати* синтаксичні одиниці різного рангу, *визначати* їхню типологію і *давати* їм повну синтаксичну характеристику; *характеризувати* їх залежно від належності до певної групи (словосполучення, члени речення, типи речень, прості / складні речення тощо); *дотримуватися* традиційної класифікації синтаксичних одиниць з огляду на вивчення їх у ЗЗСО; *орієнтуватися* в новітніх поглядах на градацію синтаксичних одиниць; *знати* правила пунктуації і дотримуватися їх у щоденному вжитку мови; *реалізовувати* свої знання у майбутній педагогічній діяльності.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин, відведених на:</i>		
	<i>денна форма</i>		
	<i>лекції</i>	<i>практичні заняття</i>	<i>самостійну роботу</i>
Тема 1. Синтаксис як розділ граматики. Предмет синтаксису	2	2	3
Тема 2. Словосполучення як синтаксична одиниця, типологія словосполучень.	2	2	3
Тема 3. Речення як основна синтаксична одиниця	2	2	3
Тема 4. Головні члени речення: типи і способи їх вираження	2	2	3
Тема 5. Другорядні члени речення: типи і способи їх вираження	2	2	3
Тема 6. Однорядні речення. Слова-речення.	2	2	3
Тема 7. Неповні речення. Приєднувальні конструкції. Порівняльні звороти.	2	2	3
Тема 8. Просте ускладнене речення як синтаксична одиниця. Відокремлені та уточнювальні члени речення	2	2	4
Тема 9. Однорідні члени речення	2	2	3
Тема 10. Звертання. Вставні і вставлені конструкції	2	2	3
Тема 11. Складне речення як синтаксична одиниця. Складносурядні речення	2	2	4
Тема 12. Складнопідрядні речення: типи класифікацій та сполучні засоби. Типологія СПР	2	2	4
Тема 13. Складні безсполучникові речення	2	2	4
Тема 14. Складні синтаксичні конструкції: типологія, історія вивчення.	2	2	4
Тема 15. Засоби передачі чужого мовлення	2	2	3
Тема 16. Основи української пунктуації	2	4	4
Разом за VI семестр	32	34	54

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст лекційного курсу

<i>Номер теми</i>	<i>Перелік тем лекцій, їхні анотації</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Синтаксис як розділ граматики. Предмет синтаксису Предмет і завдання синтаксису. Синтаксис мови. Синтаксис словосполучення. Синтаксис речення. Синтаксис тексту. Зв'язок синтаксису з іншими розділами лінгвістики. <i>Література:</i> 1; 2; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.	2

2.	Словосполучення як синтаксична одиниця. Типологія словосполучень у сучасній українській мові Погляди вітчизняних та зарубіжних учених на поняття словосполучення. Відмінність словосполучення від слів та речень. Засоби поєднання компонентів у словосполучення. Синтагма. Типологія словосполучень. <i>Література: 1; 2; 3, 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
3.	Речення як основна синтаксична одиниця. Сутність речення як основної синтаксичної одиниці. Речення і судження. Основні ознаки речення. Структурно-семантичні типи речень. Типи речень за комунікативним призначенням. Стверджувальні і заперечні речення <i>Література: 1; 2; 3, 4; 5; 7; 9; 12; 14; 16; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
4.	Головні члени речення: типи і способи їх вираження Головні члени речення та їхня роль у синтаксичній і семантичній організації двоскладного речення. Структурно-семантична характеристика підмета і присудка та засоби їх вираження в українській мові. Координація форм підмета і присудка. Розділові знаки між підметом і присудком. <i>Література: 1; 2; 3, 4; 5; 7; 8; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
5.	Другорядні члени речення: типи і способи їх вираження Принципи класифікації другорядних членів речення. Диференційні ознаки додатків, означень, прикладок і обставин. Прямий і непрямої додатки. Узгоджені та неузгоджені означення. Прикладка як різновид означення. Типологія обставини. <i>Література: 1; 2; 3, 4; 5; 7; 8; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
6.	Односкладні речення Сутність та історія вивчення односкладних речень. Структурно-семантичні типи односкладних речень. Синтаксично нечленовані речення (слова-речення) і їх структурно-семантичні різновиди. <i>Література: 1; 2; 3, 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;36; 41.</i>	2
7.	Неповні речення Комунікативні умови функціонування неповних речень. Структурно-семантичні різновиди неповних речень. Приєднувальні конструкції як специфічні різновиди повних і неповних речень. Порівняльні звороти. <i>Література: 1; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
8.	Просте ускладнене речення як синтаксична одиниця. Типологія ускладнення простого речення. Поняття про основні умови відокремлення членів речення. Відокремлені означення. Відокремлені прикладки, додатки, обставини. Уточнювальні члени речення у складі простого речення <i>Література: 1; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26; 27;33;41.</i>	2
9.	Однорідні члени речення Поняття однорідності в синтаксисі. Засоби вираження однорідності. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Однорідні і неоднорідні обставини та означення <i>Література: 1; 4; 5; 7; 8; 9; 12; 14; 17; 18; 26; 27;33;41.</i>	2
10.	Звертання. Вставні і вставлені конструкції у структурі речення Звертання, його місце у реченні та способи вираження. Розділові знаки при звертаннях. Вставність і вставленість у реченні: загальний огляд. Морфологічні особливості вставності. Інтонація та пунктуація при вставних та вставлених конструкціях. Стилiстичні функції вставності та вставленості <i>Література: 1; 2; 3, 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26; 27; 33; 37; 41.</i>	2

11.	Складне речення як синтаксична одиниця. Складносурядні речення Поняття про складне речення. Проблеми дослідження складного речення. Засоби поєднання частин складного речення. Основні типи складних речень. Класифікація складносурядних речень. Розділові знаки у складносурядному реченні. <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 20; 24; 26;33;41.</i>	2
12.	Складнопідрядні речення: типи класифікацій та сполучні засоби. Типологія складнопідрядних речень Розвиток учення про складнопідрядні речення. Загальні поняття про складнопідрядні речення. Основні засоби організації складнопідрядного речення. Принципи класифікації складнопідрядних речень. Функції сполучників і сполучних слів у складнопідрядному реченні. Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень. СПР розчленованої та нерозчленованої структури <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 13; 14; 17; 18; 24; 26;33;41.</i>	2
13.	Складні безсполучникові речення Проблема статусу складних безсполучникових речень. Складні безсполучникові речення з однотипними та різнотипними частинами. Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні. <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 24; 26;33;41.</i>	2
14.	Складні синтаксичні конструкції Складні синтаксичні конструкції: типологія, історія вивчення. Складнопідрядні речення з однорідною та неоднорідною супідрядністю, послідовною та мішаною підрядністю <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 24; 26;33;41.</i>	2
15.	Засоби передачі чужого мовлення Статус конструкцій із прямою мовою. Пряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Різновиди прямої мови. Непряма і невластива пряма мова. Цитата <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
16.	Основи української пунктуації. З історії українського правопису. Принципи української пунктуації. Система розділових знаків та їхні основні функції. Основні правила вживання розділових знаків. <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33; 34; 41.</i>	2
Разом за VI семестр:		32

4.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних для студентів денної форми навчання

№	Теми практичних занять	год
1.	Словосполучення як синтаксична одиниця, типологія словосполучень. Словосполучення як синтаксична одиниця. Засоби поєднання компонентів у словосполучення, їхня типологія. Синтаксичний аналіз словосполучення. <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
2.	Речення як основна синтаксична одиниця. Речення, його основні ознаки і типологія. Речення і судження <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 16; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
3.	Підмет, типи і способи його вираження Підмет у науковій літературі. Диференційні ознаки підмета. Прості і складені підмети, способи їх вираження. <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2

4.	Присудок, типи і способи його вираження Лінгвістична природа присудка. Диференційні ознаки присудка. Прості, складні і складені підмети, способи їх вираження. Координація форм підмета і присудка. Пунктуація між підметом і присудком. <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
5.	Другорядні члени речення: типи і способи їх вираження. Додатки та означення Принципи класифікації другорядних членів речення. Диференційні ознаки додатків та означень, Прямий і непрямий додатки. Узгоджені та неузгоджені означення. <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 9; 12; 14; 17; 18; 26; 33; 41.</i>	2
6.	Прикладки і обставини: типи і способи їх вираження. Диференційні ознаки прикладок і обставин. Прикладка як різновид означення. Типологія обставини. Труднощі розмежування другорядних членів речення. <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
7.	Односкладні речення Історія вивчення односкладних речень. Типологія односкладних речень. Синтаксично нечленовані конструкції (слова-речення). Синтаксичний розбір односкладних речень. <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;36; 41.</i>	2
8.	Неповні речення Структурно-семантичні різновиди неповних речень. Приєднувальні конструкції як специфічні різновиди повних і неповних речень. Порівняльні звороти. Порядок слів у простому реченні. Синтаксичний розбір неповних речень. <i>Література: 1; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26;33;41.</i>	2
9.	Просте ускладнене речення. Відокремлені члени речення Поняття про просте ускладнене речення. Основні умови відокремлення. Відокремленні означення, прикладки, додатки, обставини. Уточнювальні члени речення. Пунктуація при відокремлених членах речення. <i>Література: 1; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26; 27;33;41.</i>	2
10.	Однорідні члени речення. Засоби вираження однорідності. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Однорідні і неоднорідні обставини й означення. Пунктуація при ОЧР. <i>Література: 1; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26; 27;33;41.</i>	2
11.	Звертання, його місце у реченні та способи вираження Внесення. Звертання, його місце у реченні та способи вираження. Розділові знаки при звертаннях. <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26; 27; 33; 37; 41.</i>	2
12.	Вставні і вставлені конструкції у структурі речення Вставність і вставленість у реченні: загальний аналіз. Морфологічні особливості вставності. Інтонація та пунктуація при вставних та вставлених конструкціях. Стилистичні функції вставності та вставленості. Синтаксичний розбір простих ускладнених речень. <i>Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 26; 27; 33; 37; 41.</i>	2
13.	Складносурядні речення. Поняття про складне речення. Основні типи складних речень. Засоби поєднання предикативних частин складносурядних речень. Класифікація складносурядних речень. Розділові знаки у складносурядному реченні. Синтаксичний розбір складносурядних речень. <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 20; 24; 26;33;41.</i>	2
14.	Складнопідрядні речення Місце складнопідрядних речень у синтаксисі. Основні засоби організації	2

	складнопідрядного речення. Принципи класифікації складнопідрядних речень. Функції сполучників і сполучних слів у складнопідрядному реченні. Типи складнопідрядних речень. Розділові знаки. Синтаксичний розбір складнопідрядних речень. <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 12; 14; 17; 18; 20; 24; 26;33;41.</i>	
15.	Складні безсполучникові речення Складні безсполучникові речення у структурі синтаксису. Складні безсполучникові речення з однотипними та різнотипними частинами. Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні. Синтаксичний розбір безсполучникових речень. <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 13; 14; 17; 18; 24; 26;33;41.</i>	2
16.	Складні синтаксичні конструкції. Складнопідрядні речення з однорідною та неоднорідною супідрядністю, послідовною та мішаною підрядністю. Складне ускладнене речення із різними видами сурядного зв'язку. ССК із сурядно-підрядним, сурядно-безсполучниковим, підрядно-безсполучниковим зв'язками. ССК з різними видами зв'язку. Період. Синтаксичний розбір ССК. <i>Література: 1; 3; 4; 5; 7; 9; 13; 14; 17; 18; 24; 26;33;41.</i>	4
	Разом за VI семестр	34

5.3. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота здобувачів усіх форм освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо.. Студенти **заочної** форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує на кафедрі у викладача в період настановної сесії. Крім цього, до послуг здобувачів сторінка навчальної дисципліни у середовищі для навчання MOODLE, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

<i>№ теми</i>	<i>Зміст самостійної роботи</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до усного опитування. Підготовка до написання самостійної роботи № 1. Виконання тестів. Виконання практичних завдань.	3
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Виконання тестів. Виконання практичних завдань.	3
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу Т3. Виконання практичних завдань.	3
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Виконання тестів. Виконання практичних завдань.	3
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Виконання практичних завдань.	3
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Виконання практичних завдань. Виконання тестів. Підготовка до написання КР 1.	3
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Виконання практичних завдань. Виконання домашнього завдання.	3
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8. Підготовка до тестового контролю. Виконання тестів. Виконання практичних завдань.	4
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9. Підготовка до теоретичного опитування. Виконання практичних завдань.	3
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10. Виконання практичних завдань.	3
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т11. Виконання практичних завдань.	4

	Виконання домашнього завдання. Підготовка до теоретичного опитування.	
12.	Опрацювання лекційного матеріалу з Т12. Виконання практичних завдань. Виконання тестів. Підготовка до написання КР 2.	4
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т13. Виконання практичних завдань.	4
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т14. Виконання практичних завдань. Виконання домашнього завдання. . Підготовка до написання КР 3.	2
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т15. Виконання практичних завдань. Підготовка до теоретичного опитування	2
16.	Опрацювання лекційного матеріалу з Т16. Виконання практичних завдань. Виконання тестів. Підготовка до написання КР 4.	4
Разом за VI семестр		48

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни відбувається у таких формах: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, спостереження, з використанням кейсів, розв'язування задач, презентацій), самостійна робота (індивідуальне домашнє завдання, опрацювання теоретичного матеріалу).

Досягненню мети при вивченні ОК сприяє використання традиційних і сучасних технологій та методів навчання, зокрема таких як: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (виконання вправ, вирішення ситуаційних завдань), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн-конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (виконання вправ, участь в обговоренні питань, самостійні роботи);
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо складеними і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав із будь-якого виду навчальної роботи суму балів, нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний

середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватися в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активна робота на занятті, виконання практичних завдань, участь у дискусіях тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією під час вивчення відповідних тем.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються і не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://course.emova.language-ua.online/courses/course-v1:ukainianworld+EMOVA101+20200715/about>; <https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>; <https://vseosvita.ua/>; <https://naurok.com.ua/>; <https://eij.com.ua/courses>; <https://eduhub.in.ua/modules/bazoviy-modul-63>), які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти в 6 семестрі

Аудиторна робота					Контрольні заходи							Семестровий контроль	Разом
Практичні заняття				Підсумкове письмове опитування	Тестовий контроль			Самостійна робота		Контрольна робота		Іспит	
№1-4	№5-8	№9-12	№13-16	№1	№1	№2	№3	№1	№2	№1	№2		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)													
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	24-40	60-100
12-20				3-5	9-15			6-10		6-10		24-40	

Примітка: ПЗ – практичні заняття; ПО – підсумкове опитування; ТК – тестовий контроль; СР – самостійна робота; КР – контрольна робота; ПК – підсумковий контроль (іспит). За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перескласти у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і вміння використовувати свої знання при виконанні практичних завдань; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерію оцінювання
--	--

Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді (в усній або у письмовій формі), демонструє знання щодо синтаксичної природи словосполучення, простого чи складного речення (залежно від теми вивчення), уміння виконувати синтаксичний аналіз відповідних синтаксичних одиниць, порівнювати особливості вивчення відповідної теми у закладах загальної середньої освіти, аналізувати помилки та виправляти їх, шукати взаємозв'язки між синтаксичними одиницями. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для аналізу відповідних синтаксичних одиниць; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти синтаксичних одиниць і відповідно їх аналізувати, допускає помилки у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з чотирьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів залежно від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 45 хвилин. Тестування здобувач освіти проходить в онлайн-режимі в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід пересклати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль із дисципліни у формі іспиту у 8 семестрі, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного, так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали * (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	24	32	40

***Примітка.** *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.*

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом

F	0-39		<i>Незадовільно/Fail</i> – Результати навчання відсутні
---	------	--	---

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

10. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет синтаксису як розділу граматики. Синтаксис у системі інших наук.
2. Словосполучення як синтаксична одиниця. Відмінність словосполучення від слова і речення. Засоби поєднання компонентів словосполучення.
3. Типи словосполучень за ступенем злиття компонентів, будовою та функціональними особливостями.
4. Способи зв'язку слів у словосполученні і реченні. Типи сурядного зв'язку.
5. Типи підрядного зв'язку слів у словосполученні і реченні.
6. Типи синтаксичних відношень у словосполученні.
7. Типи словосполучень за характером стрижневого слова.
8. Речення як основна синтаксична одиниця. Сутність різних поглядів на природу речення. Речення і судження.
9. Основні ознаки речення.
10. Типи речень за структурними ознаками граматичної основи, кількістю граматичних основ, наявністю другорядних членів речення, метою висловлювання, емоційним забарвленням, характером вираженого ставлення до дійсності. Новітні погляди на відповідні класифікації.
11. Головні і другорядні члени речення: сутність, принципи виділення, історія вивчення.
12. Підмет як головний член речення. Простий підмет, способи його вираження.
13. Складений підмет, його типи і способи вираження.
14. Присудок як головний член речення: значення, типологія.
15. Складений іменний присудок.
16. Складений дієслівний присудок.
17. Прості присудки. Складні присудки.
18. Координація форм підмета і присудка.
19. Сутність, типологія, історія вивчення односкладних речень.
20. Означено-особові та безособові односкладні речення.
21. Узагальнено-особові, неозначено-особові та інфінітивні речення.
22. Номінативні та вокативні речення.
23. Синтаксично нечленовані речення.
24. Додаток як другорядний член речення: значення і типологія. Прямі додатки, способи їх вираження.
25. Непрямі додатки, способи їх вираження.
26. Означення як другорядний член речення: значення і типологія.
27. Узгоджені і неузгоджені означення, способи їх вираження.
28. Прикладка як особливий різновид означення.
29. Обставина як другорядний член речення: значення і типологія.
30. Обставини способу дії, часу, причини і допусту.
31. Обставини міри і ступеня, місця, умови і мети.

32. Проблема виділення другорядних членів речення у сучасному мовознавстві.
33. Просте ускладнене речення як синтаксична одиниця.
34. Однорідні члени речення: сутність, типологія, пунктуація. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення.
35. Однорідні і неоднорідні означення та обставини.
36. Причини та умови відокремлення членів речення. Історія вивчення відокремлених членів речення.
37. Відокремлені означення, додатки, уточнюючі члени речення.
38. Відокремлені прикладки та обставини.
39. Звертання: способи вираження та особливості функціонування.
40. Вставні та вставлені конструкції.
41. Типи неповних речень.
42. Приєднувальні конструкції. Порівняльні звороти, їх відмінність від неповних підрядних порівняльних речень.
43. Порядок слів у простому реченні, його функції.
44. Основи української пунктуації.
45. Складне речення як синтаксична одиниця: сутність, засоби поєднання предикативних одиниць, типологія. Принципи класифікації складних речень.
46. Структурно-семантичні типи складносурядних речень.
47. Складнопідрядні речення: сутність, структура.
48. СПР із підрядними присудбантивно-атрибутивними, місця, причини.
49. СПР із підрядними з'ясувальними, міри і ступеня, мети, наслідку.
50. СПР із підрядними займенниково-співвідносними, часу, допустовими.
51. СПР із підрядними способу дії, умови, порівняльними, супровідними.
52. Історія вивчення складнопідрядних речень. Синонімія складнопідрядних речень і співвідносних з ними простих речень з відокремленими членами речення.
53. Історія становлення і типологія складних безсполучникових речень.
54. Складні безсполучникові речення з однотипним зв'язком.
55. Складні безсполучникові речення з різнотипним зв'язком.
56. Складні ускладнені речення як синтаксична одиниця. Складні речення із сурядністю та підрядністю.
57. Складнопідрядні речення з кількома підрядними.
58. Складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком.
59. Засоби передачі чужого мовлення. Пряма мова та слова автора. Діалог.
60. Непряма і невластива пряма мова. Цитати.
61. Складне ускладнене речення як синтаксична одиниця.
62. Складні ускладнені речення в історії вітчизняного мовознавства.
63. Типологія складних ускладнених речень (загальні зауваги).
64. Складносурядні ускладнені речення.
65. Складнопідрядні речення з кількома підрядними.
66. Складні речення із сурядністю і підрядністю.
67. Складні ускладнені безсполучникові речення.
68. Типологія складних ускладнених речень з різними типами сполучникового і безсполучникового зв'язку.
69. Синтаксичний аналіз складних ускладнених речень.
70. Вивчення складних синтаксичних конструкцій у загальноосвітній школі.

11. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Сучасна українська літературна мова. Синтаксис» повністю забезпечений необхідною навчально-методичною літературою, яка в достатній кількості є в науковій бібліотеці університету. Викладачами кафедри підготовлено такі праці:

1. Сучасна українська мова. Синтаксис: методичні рекомендації для виконання контрольної роботи здобувачами вищої освіти заочної форми навчання першого

(бакалаврського) рівня за ОПП «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)». Укл. Торчинська Н. М. Хмельницький, 2021. 43 с.

2. Торчинська Н. М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : зб. вправ і завдань для студентів спеціальності «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)». Вид. друге, доповнене. Хмельницький, 2021. 120 с.

12. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13. Рекомендована література

Основна

1.Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Бойко М. І. Синтаксис сучасної української мови: навчальний посібник. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2023. 177 с

2.Галас А. М. Синтаксис словосполучення і простого речення сучасної української мови : практикум / А. М. Галас, І. В. Сабадош ; рец. : Г. І. Вовченко, В. Ф. Баньої ; відп. за вип. О. Ф. Миголинець ; Ужгород. нац. ун-т. — 2-е вид., змінене і допов. Ужгород : ФОП Роман О. І., 2023. 238 с.

3.Дубчак О. Бути українською. Речення і його знаки. Київ : Віхола, 2025. 251 с.

4.Малюга Н. М., Колоїз Ж. В. Сучасна українська літературна мова: Словосполучення. Речення. Текст. Пунктуація: навч. посіб. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2020. 175 с.

5.Мариненко І.О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.

6.Торчинська Н. М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : зб. вправ і завдань для студентів спеціальності «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)». Вид. друге, доповнене. Хмельницький, 2021. 90 с.

Додаткова

7.Баркасі В. В., Каленюк С. О., Коваленко О. В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. 192 с.

8.Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2005. 270 с.

9.Вихованець І. Студії про члени речення. *Українська мова*. 2005. № 2. С. 22–27.

10.Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник для студентів філологічних факультетів вузів. Київ : Либідь, 1993. 368 с.

11.Вінтонів М.О. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Пунктуація : навчально-методичні матеріали. Київ, 2021.

12.Герета Н. М., Дуденко О.В. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : методичні рекомендації для студентів Інституту філології. Умань, 2005. 18 с.

13.Гнатюк Л. П., Бас-Кононенко О. В. Українська мова : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2006. 259 с.

14.Дика Н.М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : навчально-методичні матеріали. Київ, 2015.

15.Дуденко О. В. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : навчально-методичний посібник для студентів Інституту філології та суспільствознавства. Умань, 2006. 53 с.

16.Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови : підручник. Київ: ВЦ

„Академія”, 2010. 382 с.

17.Дудик П. С. Просте ускладнене речення : навчальний посібник. Вінниця, 2002. 335 с.
18.Євтушина Т.О. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис словосполучення і простого ускладненого речення: навч. посіб. для студ. пед. вишів III – IV рівнів акредитації. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 188 с.

19.Єрмоленко С. Нові підходи у вивченні простого речення (вища школа). *УМЛШ*. 2005. № 2. С. 54–58.

20.Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк, 2011. 992 с.

21.Загнітко А. П., Миронова Г. Синтаксис української мови. Теоретико-прикладний аспект. Брно, 2013. 223 с.

22.Загнітко Анатолій. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. 402 с.

23.Караман С. О., Караман О. С., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.

24.Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови. Київ : Вища школа, 1992. 344 с.

25.Козачук Г. О. Українська мова для абітурієнтів : навч. посіб. Київ: Вища шк., 2006. 287 с.

26.Лінгвістичний аналіз : Практикум : навч. посіб. За ред. Г. Р. Передрій. Київ : Академія, 2005. 256 с.

27.Марчук Л.М., Дзюбак Н.М. Синтаксис складного речення : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2013. 172 с.

28.Марчук О. І., Мельник М. Р. Синтаксис сучасної української мови: практикум: методичні рекомендації для аудиторної та самостійної роботи студентів (спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)). Одеса, ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2019. 102 с.

29.Масицька Т. Є. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : Навчально-методичні матеріали. Вид. 2-ге, доп. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 115 с.

30.Мойсієнко А. К. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис простого ускладненого речення. Київ: ПП Я. Січовик, 2006. 240 с.

31.Ожоган В., Дмитрук В. Навчально-методичний комплекс з сучасної української літературної мови (Синтаксис). Кіровоград : РВЦ КДПУ, 2001. 96 с.

32.Плиско К.М. Синтаксис української мови з системою орієнтирів для самостійного вивчення. Харків : Основа, 1992. 151 с. – 7++

33.Селіванова О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2010. 769 с.

34.Синтаксис української мови : хрестоматія : у 2 ч. / Упоряд. : А. Мойсієнко, В. Чумак, С. Шевель. Київ : ВПЦ "Київський університет". 2019. Ч. 1. 559 с.

35.Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української літературної мови: Проблемні питання : навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1994. 670 с.

36.Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. За ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1972. 515 с.

37.Сучасна українська мова. Синтаксис. За редакцією Мойсієнка А. К. Київ : Знання, 2013. 524 с.

38.Торчинська Н. Порушення пунктуаційних норм у постмодерному дискурсі (на прикладі конструкцій із чужим мовленням). *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : збірник наукових праць. Хмельницький, 2022. Випуск 11. С. 266–275.

39.Торчинська Н. М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : зб. вправ і зівдань для студентів спеціальності „Філологія (Українська мова і література)”. Хмельницький, 2008. 90 с.

40.Торчинська Н., Торчинський М. Односкладні речення: проблеми трактування і типології. *Ukrainisztika Magyarországon és a határon túlon II. Україністика в Угорщині та поза її межами II. Матеріали міжн. наук. конференції*. Будапешт: Printpix nyomda és grafikai stúdió, 2022. С.101-108.

41.Торчинська Н., Торчинський М. Структурні особливості звертань як компонента чужого мовлення (на матеріалі православних молитов). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наукових праць. Випуск 23. Хмельницький, 2022. С.52–57.*

42.Торчинський М. М. Проблемні питання української мови: електронний конспект лекцій. Хмельницький, 2014. 334 с.

43.Українська мова. Енциклопедія. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ : Вид-во „Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с.

44.Шевчук С., Кабиш О., Клименко І. Сучасна українська літературна мова. Київ: Алерта, 2011. 544 с.

45.Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови : підручник. Вид. 2-ге. Київ : Видавничий центр „Академія”, 2010. 408 с.

Інформаційні ресурси

1.Модульне середовище для навчання. Пошук – Кафедра слов'янської філології. «Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. СОП (Торчинська Н. М.)».

2.Модульний курс для дистанційної форми навчання. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=1463>

3.Репозитарій ХНУ. URL : <https://elar.khmnu.edu.ua/home>

4.Електронна бібліотека університету. URL : <http://library.khmnu.edu.ua/>